Դ. ՏԱՐԻ ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 19 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1901 ԹԻՒ 378

ՇԱՐԺՈՒՄ

ԼՐԱԳԻՐ ԱԶԳԱՅԻՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ ԵՒ ՇԱԲԱԹ ՕՐԵՐԸ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.
Պուլկարիոյ համար
Տարեկան 12 Ֆր.
Վեցամսեայ 6 „
Օտարազգի համար
Տարեկան 15 „
Վեցամսեայ 8 „
Ամերիկայի համար
Տարեկան 3 տ.
Վեցամսեայ 1.50 „

ԾԱՆՈՒՑՄԱՆՑ ՎՃԱՐԸ
Ծանուցման տողը առաջին երեսին համար 40 ս. իսկ վերջին երեսի համար 20 սանթիմ և. երկրորդ անգամներու համար 20 ... գին կըլլայ.

Վառնայի համար ձեռքէ 10 սանթիմ

Նամակ եւ դրամ ղրկել խմբագրութեան հասցէով.

Редакция вѣстникъ «Шаржумъ» Варна
Redaction du journal «Charjoum» Varna (Bulgarie)

Գրութիւնք ետ չեն տրուիր

Օտարահմանի ձեռքէ
)(20 ՍԱՆԹԻՄ)(

Պուլկարիոյ համար ձեռքէ
≍ 15 ՍԱՆԹԻՄ ≍

ՇԱՐԺՈՒՄԻ ՆՈՐ ԲԱԺԱՆՈՐԴ ԳՐՈՒՈՂԸ ԲԱԺԱՆԵԳԻՆԸ ՊԷՏՔ Է ԿԱՆԽԻԿ ՎՃԱՐԷ

ՊԱՂՃԵԱՆ ՎԱՐԴԱՊԵՏԸ

Որչափ ուզում ես խուսափել Սեւագլուխ —սեւ սրտերի մասին խօսել կամ գրել, բայց և այնպէս անկարելի է լինում։ Միշտ այդ արարածների սոսկալի անպէտք ու փտտած մասը շարունակ աչքից առաջ է ցցվում։

Խօսքիս նիւթը Պաղճեան վարդապետն է, այսինքն հոգին է ինչ է, ըր գրում քար ու ինչ քացախ։

Տարիներով այդ անպէտք, շատ անգամ փտտած սեւագլուխը թափառում է Բուլգարիայում, իբր թէ հայ գաղութի բարոյական ու հոգեւոր պէտքերին գոհացում տալու պաշտօնով։ Սակայն տարիների ընթացքում այդ ողորմելի վարդապետը բացի ուտելուց, քնելուց և ինքնիրենները սարքելուց ուրիշ ոչինչ չի արել։

Հազար անգամ այդ վարդապետի դէմ բողոքներ են ղրկվել Օրման պատրիարքին, սակայն չարունակ անուշադիր են մնացել այդ բողոքները։

Վարդապետը ինքն էլ խելք և արժանապատուութիւն չունի որ հասկանայ և զգայ թէ ինքը աւելորդ և անպէտք է բուլգարահայ գաղութի համար։

Պատրիարքը չէ մտածում մեր հայ գաղութի մասին, այդ սովորական բան է. վարդապետը չէ զգում որ ինքը աւելորդ է և չի հեռանում, այդ էլ շատ սովորական է մեր ձրիակեր սեւագգեստների համար. բայց ինքը ժողովուրդը ինչո՞ւ չի ուզում ազատուել այդ ձրիակերից։

Ազատուելը շատ դիւրին է. բաւական է միայն ամէն քաղաքից ընել, բնակարան և հաց չը տալ այդ վարդապետին և նա ինքը կը թողնի ու կը հեռանայ։

Վերջապէս ժամանակ է որ մեր ժողովուրդը հասկանայ թէ ինքը ոչ միայն պարտաւոր չէ կերակրել սեւագգեստ անպէտք հացկատակներին, այլ ընդհակառակը պարտական է ամէն միջոց ձեռք առնել իր միջից դուրս վանելու այն հոգեւորականին, որը միայն իր փորի վրայ է մտածում։

Ու Պաղճեան վարդապետը այդ տեսակ սեւազգեստների կատարեալ տիպարն է, գոնէ ներկայումս։

Եթէ ծերացել է, թող գնա Պոլիս, այնտեղ ձրի հաց ուտելը դիւրին է ճարել։

Բուլգարահայի համար գործօն հովիւ է հարկաւոր, իսկ եթէ այդպիսին չըկայ, անպէտքների պէտքը բոլորովին չունի։

ՎԱՐԴՕ

ՇՈՒՄԼԱՅԻ ՏՆՕՐԷՆ-ԴԱՍԱՏՈՒԻՆ

Պարոն, 79 թիւ Իրաւունքի մէջ կը հաչաէիք ի լուր աշխարհի ձեր ունեցած և չունեցած բոլոր բարեմասնութիւնները. անձնուէր ուսուցիչ, հմուտ մանկավարժ լուրջ գրող... Այսպէս ձանձրութիւն յանձն առեր էք ինքնայայտ ճշմարտութիւն մը ապացուցանելու համար անօգուտ ճիգեր ընելով. Կը ցաւինք սակայն, որ ձեր այդ բարձր կարողութիւններով հանդերձ՝ ամենապարզ գրուածի մը իմաստը չէք կրցեր ըմբռնել։

Պաշտօնի կոչուած ատենիդ ձեր պաշտօնակիցներուն թոշակովը չէք հետաքրքրուած եղեր. ո՞վ ըսաւ որ հետաքրքրըուիք. ուսուցիչներու՝ ըստ արժանւոյն վարձատրուած չըլլալը պատմական իրողութիւն մըն է եղեր. լաւ, ո՞վ հակառակը պնդեց։

Մեր ըսածը պարզ էր. Հոգաբարձութեան կը հարցնէինք թէ ինչ պատճառաւ իր դպիր վարժապետին 1000 ֆր. կը վճարէր, երբ իր Տնօրէն-դասատուին 850 ֆր. Ազգին ունեցած այդ տրամադրելի գումարը ինչո՞ւ պէտք եղած տեղը չէր գործածուեր։

Քանի որ ձեզ չուղղուած հարցումի մը պատասխանելու անհամբերութիւնը, չըսելու համար անքաղաքավարութիւնը, ունեցեր էք. գէթ հարցուածին չխտէ

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

Սոֆիա 10 դեկտ.

Երբ Սոֆիայի հայ գաղթականութիւնը Հեպիպճօվայէն հոս պուլկարական թերթի մը ուղարկուած հեռագրէ մը տեղեկացաւ Էտիրնէի մէջ տաճկական բարբարոսութեան զոհ եղածներուն անունները որոնց շարքին մէջ կը գտնուէր նաև Պետօն, այն սիրելի Պետօն որ տարիներով Սոֆիա անցուցած իր մաքրասիրտ յեղափոխականի անբասիր կեանքովը ամբողջ Սոֆիայի հայերու համակրանքն ու սէրը իրեն գրաւել գիտցած էր, խորապէս յուզուեցաւ։ Հայերու ընդհանուր ցաւը անհնարին էր և անկից իվեր գրեթէ հայ շրջանակներու խօսակցութեան նիւթը Պէտօն էր, անոր յիշատակները, անոր խօսքերը էին որ կը արծարծուէին և ինչու ալ այդպէս չըլլար. Սոֆիայի էջ ծըած ճշմարիտ և անկեղծ յեղափոխականի անունը մոռանալ անկարելի էր, ան իր խօսքերու տէրն էր, իր դաւանած սկզբունքներուն գործադրողը. անիկայ իր խօսածը և գրածը իր կեանքին գինովը ի գործ դրաւ, կռիւ քարոզեց և կռուի դաշտին վրայ տասնեակներով տաճիկներու դիակներ գետին փռեց. յեղափոխութիւն քարոզեց և կախաղանի շուանը ձիտը անցնելէ վայրկեան մը առաջ իր ճառով մը իր շուրջը խռնուած ամբոխին հասկցուց թէ ստրկացած ժողովուրդներու ազատման միակ միջոցը յեղափոխութիւնն է և կախաղանը ազատութիւն տենչացող հայ և պուլկար ժողովուրդին ճշմարիտ զաւակները չը կրնար խրտչեցնէր այլ այդ ժողովուրդներուն ազատութեան ճանապարհը կը հարթէ։ Ինչ քաջութիւն եւ սկզբունքի ինչ յարատեւութիւն։

Ինչպէս կը յուսալ փայլուն ապագայ ազգի մը համար որ սատնիկ զաւակներ ծնելու կարողութիւնը ունի. Պէտօն եւ իր ընկերները Հայաստանէն շատ հեռու ծնած եւ իրենց ապրուստը հանգիստ եւ ապահով կերպով հոգալու միճակին մէջ գտնուելով հանդերձ, հեռու, իրենցմէ շատ հեռու տառապողներու, տանջուողներու հոգին էր որ իրենց դըսյուն սիրտերը կը մաշեցնէին։ Սրտի եւ հոգւոյ ինչ մաքրութիւն եւ ինչ օրինակ մեր անձնապաշտներուն։ Մեր հայրենիքը աւերակ դարձնող գազաններէն վրէժ լուծելու կրակն էր որ իրենց ներսերը բորբոքած էր եւ այդ կրակը ոչ կրցան մարել եւ ոչ կրցան կասեցնել. միեւնոյն տենչանքներով վառակուած ազնուասիրտ եւ կրակոտ երիտասարդ պուլկարներու հետ ճամբայ ելան դէպի կռուի դաշտ եւ արդիւնքը յայտնի է. 10 մարտնչողներէն 6ը կռուադաշտին վրայ կը զոհուին եւ չորս վիրաւորուած Էտիրնէի բանտը կառաջնորդուին եւ 5 ամիսի չափ ծանր շղթաներով սոսկալի տանջանքներու ենթարկուելէ վերջ կախաղան կը բարձրացուին։ Ազատութեան այդ քաջ զինուորներուն մարտիրոսութեանը առթիւ հոս թէ պուլկարները եւ թէ հայերը Մակեդոնական կեդրոնական յեղափոխական կոմիտէի առաջնորդութեամբ ցաւակցութեան եւ բողոքի խիստ ցոյց մը կազմակերպեցին։ Ուրբաթ օրուընէ քաղաքիս ամեն կողմը սեւ շրջանակով մեծ կոչեր փակցուեցան որով ժողովուրդը կը հրաւիրուէր կիրակի ժամը 9 ու կէսին պուլկարական եւ հայկական եկեղեցիները ներկայ գտնուելու ի յիշատակ մարտիրոսացած հայրենասէր հերոսներու համար կատարուելիք հոգեհանգստի արարողութեան։ Որոշեալ ժամուն հայկական եկեղեցին լեցուած էր երկսեռ խուռն բազմութիւնով մը. տեղւոյս Ցովհան աւագ քահանան շատ յուզիչ եւ ազդեցիկ կերպով խօսեցաւ հայ նահատակներուն անցեալ կեանքին եւ ի վեր հանեց անոնց բարեմասնութիւնները օրհնելով անոնց յիշատակը։ Պուլկարական եկեղեցին ալ լեցուած էր հոծ բազմութիւնով մը. երբ հոգեհանգստի արարողութիւնները երկու եկեղեցիներուն մէջ ալ վերջացաւ, հայերը եւ պուլկարները թափոր կազմելով Սվէթի Քրալ եկեղեցւոյ առջեւի հրապարակին վրայ իրարու միացան եւ հոն Նիկոլով, երիտասարդ ուսանող մը, ճառ մը խօսեցաւ գովելով Մերճանօֆի եւ իր հայ ընկերներուն քաջութիւնը. երբ ճառախօսը վերջացուց իր խօսքերը ներկայ եղող 5000է աւելի ժողովուրդը սկսաւ յառաջանալ դէպի Վասիլ Լեվսքի անմահ պուլկար յեղափոխականին յուշարձանը, ամբոխին առջեւէն կերթար նուագախում-

չիտակ պատասխանը տայիք ։ Ի՞նչ կերպով մեկնել ձեր այդ մեծ փութկոտութիւնը, որով կուգաք հոգաբարձութեան և ձեր պաշտօնակցի դատը պաշտպանել անճարակ փաստափանի մը պռռշտուքներով։ Կերեւի թէ «քէլէբիր» պաշտօն մը ձեռք անցուցած ըլլալով, երախտագիտական պարտականութիւն մըն է որ կը կատարէք ձեր բարերարներուն հանդէպ ։ Բարի վայելում ։

Միայն թէ, դուք որ կը կարծէք թէ ազգային մանկտւոյն օգտակար ըլլալու անունով կայրիք կը տոչորիք, և ժողովուրդին մէջ ո և է պատճառաւ երկպառակութիւն ձգելէ կըզգուշանաք ինչպէս չը քաշուեցաք՝ այսպիսի պարզ խնդրոյ մը առթիւ կուսակցութիւնները, խմբագիրները և վարժարանի նախորդ տնօրէնները իրար խառնել ։

Պէտք է գիտնաք որ հուշակաւոր մանկավարժ, թէ հայ ազգը իր ուսուցիչներէն մանկավարժական հմտութենէ առաջ մաքուր և անխախ նկարագիր մը կը պահանջէ, լոկ ապրուստի մը համար «պապաներուն փէշերուն» բռնկրտուող ու հաճոյակատար միմոսութիւններով պաշտօնական մարմիններու համակրութիւնը շահել ջանացող կարծեցեալ մանկավարժներու վարժարանին փողոցի դուռը ցոյց կուտայ ։

Դուք, պարոն ձեր տեսակին մէջ մէկ հատիկ չէք, յարմար առթիւ մը ձեզ նմանները որակել և ազգին մէջ իրենց յարմար տեղը ցոյց տալ չի պէտք մոռնանք ։ առայժմ մեր խօսքը դարձեալ Շումլայի հոգաբարձութեան ուղղելով կը հարցընենք ։

Ի՞նչ պատճառաւ իր դպիր վարժապետին 1000 ֆր. կը վճարէ, երբ իր տնօրէն դասատուին միմիայն 850 ֆր. ։ Արդեօք՝ օտարներու կողմանէ մեր «տիրացու ժողովուրդ» յորջորջումը արդարացնելու համար ։

ՇՈՒՄԼԱՑԻ

ՀՈՒԳՈՒԳԻ ԱՌԱՋՆՈՐԴՈՂԸ

Խե՞նթ են թէ յիմար, ապուշ են թէ յամառ այն քանի մը պանծարամիտ պարագլուխներ որոնք ամէն ամօթ ու արժանապատուութիւն ոտքի տակ առած, ապշութիւն կուտեան թուղթէ դղեակներով կամ թիթեղէ վահանակներով պաշտպանել սղորմած հոգի Հուգուգի «Սահիպի իմթիյազ միւտիրի միւէսսիս Գուրպէթ օղլու Հասան Շէֆքը էֆէնտին», անոր հրաշալի առաջնորդողը կարդալով մէկտեղ ։ Ես չիտակը դժբաղդութիւնը չէի ունեցած այդ քոքըլի կարօտը կարդալու, այլ մինակ լսած էի թէ իրօք հրատարակուած է ։

Այսօր առաջնորդողի թարգմ. կարդալով կ'ապշիմ կը մնամ, նոյնիսկ անոր ամենասկիզբի բառերը Թրքական սուր դանակի մը հարուածէն աւելի կը դաշոյնէ սիրտս, անանկ որ էութիւնս կը խռովի գնել հայու (տարակուսելի) մը բերանը իր պաշտած օսմանցիներուն ուղղած սա խօսքերը. «ՄԵՐ ՆԱԽԱՀԱՅՐԵՐԸ մարդկային ցեղի մէջ իբրաւամբ կը պարծենային որ իրենք աշխարհիս երեսը օսմանեան ազգի կը պատկանին» ևև. Ասո՞ր համար դուն ալ անոնց «պատկանեցար», եա՛ Շէֆքը էֆէնտի ։

Ի՞նչ, երա՞զ թէ իրականութիւն. այսչափ մաքի ու բարոյականի (եթէ ունի) սնանկութիւն. ա՞յսչափ ալ թրքէն աւելի թրքութիւն ։ Ի՞նչ, ԿԱՐԾԵՑԵԱԼ Գուրպէթեան, քու ճշմարիտ նախահայրերդ Կէօր—խան, Ըրլաղ—խան, Այ—խան, Օրխան, Օսմա՞ն եղան. հապա քու ծնողքիդ նախահայրե՞րը—Հայկը, Արամը, փառապանծն Տիգրա՞նը ո՞ւր պիտի գնեն, ինչպէս տանուն պիտի տաս, թէ հայ ես ։ Աստուած իմ, մաղէ քու կը ցցուին, հայ ըլլալ իր նախնիքը թողուլ ու աշխարհի էն անիծեալ ազգին օճրահայրերը «Մեր նախահայրերը» դաւանի՜լ չեմ գիտեր ի՞նչ հրէշային հաշիւներով եւ կամ ազգասիրական ի՞նչ վսեմ պատրուակներով, որ բնաւ արդարացի կողմ չունի. կարաշեմ հայու արիւն, հոգի կրող ընթերցողներ, ըսէք, ասիկայ գիտակին հայհոյութիւն չէ՞ մեր ամենէն նուիրական եւ երկրպագելի մեծն Տրդատին, Վարդանին, Լեւոն Բ. սուրբին յիշատակին դէմ ։

Բայց ըսէ տեսնեմ, ով Շէֆքի Դաշնակցականներ, Հնչակեաններ, Արմենական և կամ միութենականներ, որոնք ժէօն թիւրքերու հետ միանալու համար փարձ ըրին կամ պիտի ընեն դոյցէ (այս կը պահանջէ մեր դատին յաջողութիւնը) դեռ հազար անգամ ալ. ըսէ տեսնեմ, անոնցմէ ո՞րը քու ազգադաւ միջոց ընտրեց. ո՞րը իր ծառայութեան փոխարէն դրամ մուրաց ու խնդրեց. ո՞րը նախնիքը ազգութիւնը, անունը ուրացաւ ու թրքացաւ քեզի պէս եա Գուրպէտօղլու Հասան էֆէնտի ։ Անմիզիկեան մ'ալ իբրեւ ժէօն թիւրք գործեց և նոյնիսկ ազգակից Սուլթանին ձեռքը պագաւ, բայց երբէք իր ազգանունը չուրացաւ, վարնոց. խիղճդ ի՞նչ կըսէ արդեօք, թող որ չեմ կարծեր թէ ունենաս խիղճ ըսուած բանը ։

Քսանեակի վատութիւն մ'է քու գործածդ. եթէ գլուխ գործոց առաջնորդողդ ամբողջ վերլուծելու ըլլամ, դուցէ մեզ գործած պիտի ըլլամ անոր մէջի հայատեաց խօսքերուն կարեւորութիւն տալու պատիւը շնորհելով, ուստի միմիակ ջրգողած ուղեղէդ ելած սա կտորին ալ պատասխանեմ կը բաւէ ։

Տեսէ՛ք ինչ կըսէ Գուրպէթ օղլուն. «Եւ կարիճ օսմանցիներու կարմիր արիւնին փոխարէն առնուած երկիրներուն շատերը օտար ազգերուն տրուեցան և տրուելու վրայ են եւն. Օհօ՞, տեսէք տաճկացածը աչքի արցունքով կողբայ օսմանցիներու կորսնցուցած արիւնը. որ հայաստանը կործանելու եւլելու համար թափուած է, հապա մեր թափա՞ծը, Տէր Աստուած ի՞նչ սոսկալի անճոռնութիւն, և ինել խրատել օսմանցիներուն թէ՝ որչափ որ մինչեւ հիմա օտարներուն այսինքն պուլկարներուն, Սերպերուն Յոյներուն հող տուինք թէեւ, բայց այսուհետեւ պէտք չէ տանք ուրիշներու, այսինքն հայերու կամ Մակեդոնացիներու, այնպէս չէ՞։ Ահ՛ պռավօ մը քեզի Գաղիլէթլու Շէֆքը. պռավօ մ'ալ, այս բաները տեսնելով մէկտեղ խեղճ ու կրակ թերթդ ընդունող ու կարդացող ազնիւ ընթերցողներուդ. ար-

---

ըը «ի բիւր ձայնից» նուագելով. նուագածուներուն կը հետեւէր Մակեդոնական կոմիտէի կարմիր դրօշակը եւ մեր սիրեցեալ Պետոյին եւ իր քաջ ընկերներուն չորս հատ մեծադիր պատկերները ծաղկեայ շրջանակներու մէջ առնուած, այդ պատկերները այստեղի գեղարուեստական բարձրագոյն վարժարանի աշակերտները պատրաստած էին. նոյնպէս Սօֆիայի հայ գաղթականութեան կողմէ արուած մեծկակ ծաղկեայ պսակ մը, որուն ճերմակ մետաքսէ ժապաւէններուն վրայ ոսկեզօծ տառերով պուլկարերէն գրուած էր «Սօֆիայի հայ գաղթականութեան կողմէ յուլիս 5 եւ նոյեմբեր 27ին ինկած ազատութեան անվեհեր վինուորներին» ։ Պատկերներէն անմիջապէս վերջ կը քալէին Մակեդոնական կոմիտէի անդամները, երեսփոխաններ, ուսանողներ եւ ժողովուրդին զանազան խաւերուն ներկայացուցիչները։ Ժողովրդին յուղումը եւ ոգեւորութիւնը մեծ էր, փողոցները անանցանելի եղած էին, դրամվայներու անցուդարձը դադրեցուցուած։ Ամբոխը բաւական երկար ժամանակ փողոցները պատելէն եւ տօքթ. Ռուսօոյավօվ, ազատական կուսակցութեան պարագլխին տան առջեւէն անցնելէն վերջ, Պուլուֆար Ֆէրտինանտին վրայէն Վասիլ Լէվսքիի կոթողին առջեւ հասաւ, բայց կոթողին բոլորտիքը արդէն առաջուընէ հոծ բազմութիւն լեցուած ըլլալով հազիւ կարելի եղաւ պաշտօնական անձինքը եւ ճառախօսները մօտեցնել դէպի կոթողը որու սառոտոր յարուեցան պատկերները բոնողները եւ հայ գաղթականութեան նուիրած պսակն ալ կոթողին վրայ կախուելէ վերջ, երիտասարդ խմբագիր Իվ. Տիմիթրօֆ սկսաւ ճառել անանկ աննկարագրելի յուզիչ ոճով մը որ կոթողին բոլորտիքը գանուող հոգարաւոր գլխաբաց հոյ եւ պուլկար ժողովուրդը հայրենասիրական եւ մարդասիրական ոգւով տոգորուած միացած էին իրարու սրտով ու հոգւով, տաճկական բարբարոսութեան դէմ անհուն ատելութեամբ լեցուած. ամբոխին մէջ յուզմունքէ լացողներ ալ պակաս չէին ։ Պ. Տիմիթրօֆի յաջորդեց Հնչակեան ընկեր ծանօթ ճարտարապետ պ. Կարօ Պալեան, որ կրակոտ շեշտով մը հայերէն լեզուաւ վերի վերոյ հետեւեալ բովանդակութեամբ խօսեցաւ ։

Եղբայրներ

«Մարդկային արիւնով արձանագրուած ոճրնմատեանին սեւ էջերու վրայ հատ մ'ալ աւելցաւ, նոյեմբեր 27ին ։ Էսկիշէհիր հրապարակներուն վրայ հաղորդուող ամբոխին աչքերուն տակ ։ 4 կարիճներու մարմինները կախաղաններու վրայ կը ճօճէին. մայրը ու լացող երկնակամարին տակ մայլ էր եւ տեսարանը ոգանելի, մարդկուս արիւնը երակներուն մէջ սառեցնելու չափ ։ Ո՞վ էին այդ կեանքի գարունին նոր թեւակոխած չորս հերոսները. շատերուն ծանօթ եւ ամենէն սիրուած ու պաշտուած անմոռանալի Պէտօն եւ իր քաջ ընկերները. անո՛նք, զարշելի եւ անարդ բռնութեան դէմ գերմարդկային ու անհաւասար կռիւ մղող երկու դժբաղդ ազգերու իրոխտ ու անվեհեր զաւակներն էին ։ Անո՛նք գաղափարի համար նուիրուած՝ իրենց աշխատանքով եւ ուժասպառ եղբայրներուն, իրենց աւերակ եւ ծխացող հայրենիքին ազատութեան ծարաւովը վառուած՝ ըմբոստացումը եւ գիտակցական հայրենասիրութիւնը մարմնացնող հսկաներ էին ։ Անոնք հարստահարութեան, կամայականութեան եւ ոճիրներու թատերաբեմ դարձած մեր թշուառ հայրենիքին աղօտ հորիզոնին վրայ պլպլող լուսաւոր աստղեր էին ։ Շիջեցան այդ աստղերը շիջեցան ու ինկան անհուն թեւածումը յաւիտենական քունով հանգչելու ։ Այս աղէտալի սիրողին այս աշխարհը խիստ նեղ է, նեղ էր եւ անոնց համար աշխարհը, որուն բոլոր քաղցրութիւնները եւ հաճոյքները ծագրեն անշուշտ յուսախաբ, կ'զեղծուած եւ թշուառ ամբոխներուն ։

Անոնք գիտակցօրէն արհամարհեցին կեանքը արհամարհեցին հաճոյքը ու նետուեցան մղեցին գերագոյն պայքարը անխախանօրէն ժողովուրդական բռնապետութեան դէմ եւ ինկան հերոսաբար՝ ։ Այո, ինկան անոնք ազատութեան սուրբ դրօշակը պինդ սեղմած կուրծքերնուն վրայ, ինկան անոնք բռնութեան դէմ հզօր բողոքը շրթունքներուն վրայ ։ Ինկան անոնք կախաղանին վրայէն պոռալով իրենց դահիճներուն լպիրշ ու պժգալի երեսնուն ի վեր ։

գուրեւ կարժէ քեզ քաջալերել, որ անպատուես ազգային արժանապատուութիւնը՝ թուրքերին գոհելով։ Օ՜հ սիրտ ունեցող հաւ մը ալ չեմ կարծեր որ հանդուրժէ քու անտանտացումիդ կամ թրքացումիդ հանդէպ։

Եթէ վարժուհիի մը Պոլէն գալը անմիտօրէն արգիլել տուող, ջղագար Սարգիսեան մը մանիչ ընելով դատապարտելու ըլլանք, արդեօք նախահայրերը, անունը, աւազանը, մինչեւ մօռցող ուրացող չքոտիի մը ինչ ընել պէտք է, յիմարանոց զրկե՞լ, և կամ աւելի թերթը չընդունել, խանգարել, որ երթայ թուրք ազգակիցներուն մէջ սպրդի մութ բաւին հասնի։ Այլ վերջնական պատիժը դուք որոշեցէք ազնիւ ընթերցողներ և առաջարկեցէք հրապարակաւ, անշուշտ գործադրող մը կը գտնուի։

ՌՈՒՄԱՆԱՑԻ ՀԱՅ ՄԸ

Պուքրէշ 12 դեկտ.

ԹԷ ՈՐՈՆՔ ԵՆ ԼԻՐԲԵՐԸ

«Իրաւունք»ի այս տարուան 88րդ համարին մէջ կարդացի Ֆիլիպէի Թաղ. խորհրդոյ հրաժարականը, նոյնպէս Փիլ. այցելու հովիւին սիրուած գործունէութեան մը պատճէնը, և չուզեցի անտարբեր մնալ մօտէն ծանօթ ըլլալով խնդրոյն։

Նախ ըսեմ որ Թաղ. խորհուրդը շատ ուշ մնացած է, անանկ որ ինծի յիշեցնել կուտայ սա առածքը «ալ ուշ է թող գայ» որովհետեւ արդէն դժգոհութեան ցոյցերը առաջին օրէն երեւան եկան, բայց խնդիրը (Լֆէնտիմ ջիլիսէմիզի քանտա սուլաշտըրանլարըն էլի տիր) ըսելով ամեն դժգոհութեան խլրտում այդ կուսակցութեան կը վերագրէին, բայց ճշմարտութիւնը ստորագրածներէս պիտի տեսնուի։ Թաղականութիւնը Ա. Բ. Գ. ի կարգով խուած է իրեն գործունէութիւնները որուն մի առ մի պիտի պատասխանեմ։

Ա. Վարժարանաց բացումը. — Խորհրդաժողով ըլլալով ամեն զոհողութիւն ընել... առաջին անգամ ըլլալով է որ կը լսեմ, թէ ուսուցիչ բերել տալու համար թաղականութեան մը բրած դիմումները զոհողութիւններու կարօտ ըլլայ, բայց զոհողութիւնը, Շահրիմանի հետ ունեցած հաշուութիւնն էր որուն համար ամեն զիջում պէտք էր. և թէ կարելի չէր գտնել ուրիշ մը որ կրենար ուսուցիչներ բերել տալու յանձն առնել... և այս ալ գործունէութեան կարգ կանցնի հա՛...

Բ. Ազգ. տուրք. — Խորհուրդս նըկատելով որ գաւառական Թօշակի դըրութիւնը աւելի ժողովրդականացած է, ընդունեց չարաշխական Թօշակի դրութիւնը... հա, հա, այս ինչ մեծ գործունէութիւն արդեօք քանի երեւելի «մնտեսագէտներ» օգնութեան կանչուեցան և միան խորհուրդներ կազմուեցան այս աժագին խնդրոյն լուծում մը տալու. բայց ցաւալին այն է որ, այս ալ ճշմարտութենէ շեղած կէտ մըն է, որչափ որ մօտէն գիտեմ առաջի օրէն Տ. Զօրեանցի վարժարանը դիմող աշակերտներու թիւը 40-50ի հասած ըլլալը մեծ տագնապ առաջ բերած ըլլալուն մանաւանդ «կանոնաւոր թօշակներով», չարչըրելի մը պէս զինքը կոտրելով մըցում ընելու չափ զիջած են որովհետեւ տարբեր կերպով «չի քըլ է կարողութիւն»։ Նոյնպէս այս Բ. րդ գործառնութեան մէջ կըսեն թէ ռամսրիներու կամ զաւակաց դաստիարակութենէն զուրկ եղողներուն կրթական տուրք մը նըշանակուած է բայց ակնկալուած հասոյթը չէ տուած և ոն ալ հարուստ և աղքատ դասակարգին անտարբերութեան բաղխելով» ամբողջովին կը բողոքեմ և ինծի կը ձայնակցին Ֆիլիպէի բոլոր տեղացի եւ գաղթական հայ ժողովուրդը եւ սոր դէմ մինչեւ Ամօթ ըսելով Թէպէտեւ գոացում չեմ գտներ բայց... Տեարներ խղճի պզտիկ խայթ մըն ալ չունեցաք այս խօսքերը ըսելու ատեն Ֆիլիպէցւոց բոլոր պաշտպանհայերու գաղափարընկերն այժմ մանակ մը յեղաշրջել եթէ այս բոլոր «սուտերու» հեղինակները զիմակազուրկ չըլլան. Հրապարակաւ կը հարցնեմ Տ. Ատենապետին (Թաշկինակով յաւ մը քիթը խնչելէ վերջ պատասխանէ) ինչպէս նաեւ օգնին և եղանակին համեմատ անունը փոխող եւ յուլիսեան որձաքաններու անկիւնները Նգործութեան դատապարտուած Ատենադպրին, որ ինչ յանդգնութեամբ վերոյիշեալ խօսքերը գիրի առած են (հոգ չէ թէ իրենց ստորագրութեան տակ ուրիշի գրուածք է), քանի խոշոր ապացոյցներ ունիմ ղանոնք ջրող. ըսէք խնդրեմ Տ. Ատենադպիր, ինչու ազգային տուրք հաւաքելու չը համարձակեցար, կերեւայ վարժարանին մէջ առաւօտէ մինչեւ երեկոյ ձեռքերդ գրպանդ պըտըտելու «հաճոյքէն» զրկուիլ չուզեցիր, բայց ուրիշ պատճառ մըն ալ կայ—Սեպտ. եւ դուրսէն անձնաւորութեան մը դիմուեցաւ որուն միջոցաւ հազիւ 4 հոգի մասնակցեցան և ինչու ուրիշին դիմել. ինչու ճշմարտութիւնը չէք խոստովանիր Տեարներ և չէք ըսեր թէ հասարակութեան վստահութեանը չի արժանացաք։ Դուն չես Տ. Ատենադպիր և գլխաւոր խորհրդատու (որ այժմ քաղաքիս բացակայ է) պարի դաս տալով մը արժանի չես դատած վարժարան ուսուցչական պաշտօն վարելու, ուստի ինչպէս կըլլայ որ բանդալօնճիութենէն սնդին աշխարհի անգիտակից մը «Ատենապետ» մէկ կամ կէս Փրանքով ծառայի և զինուորի դեր կատարող և վանուող մը թաղական և քեզ նման ամբողջ Ֆիլիպէցիներու կողմէ չը յարգուած (բացի Թոփասեաններէ) անձ մը Թաղականութիւն կընէ. ուրիշ ապացոյց, Տեար Նալչաճեանը չէր որ հրաժարած է քեզ նման անձի մը հետ ազգային վարչութեան մը գլուխ անձնիլը անձին անպատուաբեր համարելով, Տ. Արմենակ Բանտիկեանը չէ որ մինչեւ վերջին վայրկեանը քեզի հետ մէկ պզտիկ գործունէութիւն մը յանձն չառնելուն համար շատ անգամներ բացակայ գրուած է ժողովներէ և վերջապէս հրաժարած է. մեզի ալ սուտ խօսիլ կը յանդգնիք և ժողովրդին անտարբերութեան կը վերագրէք տուրք չհաւաքելու, աս եթէ գանձին մէջ կուտ մնար տակաւին երկար կը մնայիք ով դու կայծղ... և որովհետեւ ծանօթներդ զգացուցին քեզի, զգացնելով որ օր մը ժողովրդին համբերութիւնը սպառած կրնար քեզ օձիքէդ բռնելու պէս խորհրդարանէն դուրս նետել և ձգած աղտոտմարբերը ձեռնարկել։

(Շարունակելի)

Սլիվէն 10/23 դեկտ.

Քաղաքիս հոգեւոր հովիւ՝ Տ. Վաղինակ Տէր Մինասեանի կողմանէ, չորսթ Էրեկոյին եղած հաւէրի մը համաձայն, այսօր յետ աւարտման Ս. Պատարագի փառաւոր հոգեհանգստեան պաշտօն կատարուեցաւ Իլիչաւակ Լսիրինէյի մէջ կախաղան բարձրացող և նոյն պատերազմին մէջ մեռնող հայ և պուլկար ընկերներու։ Եկեղեցին լի էր հայ և պուլկար խուռն բազմութեամբ։ Տ. Վաղինակ սրտառուչ և միանգամայն որոտընդոստ քարոզ մը խօսեցաւ։ Հոգեհանգստեան սկիզբէն մինչ վերջ, ներկայ ժողովուրդը արտասունքի ջերմ կաթիլներ թափեց։

Ազատութեան ահղանին վրայ զոհուողներու յիշատակը օրհնեալ ըլլայ։

Ս. Համամճեան

Գ. ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ ՀԱՇՈՒԵՇԻՒ ԵՐԿՍԵՌ ՈՐԲԱԽՆԱՄ ԸՆԿ. ՀԱՅՈՑ ՎԱՌՆԱՅԻ

1901 ապրիլ 1էն 1901 սեպտ. 29

ՄՈՒՏՔ

Արծաթ լեւ սանթիմ

Նախորդ վեցամսեայէն

Մնացած պատրաստ դրամ 1103. 05

«Մինչեւ ի մահ կախաղան
Մինչեւ անարգ մահու սիւն
Պիտի գոռամ պիտի կրկնեմ
Անդադար ազատութիւն։»

Թող ուրեմն անոնց բոցավառ աղօտ ձայնին մեր սրտերը պատասխանեն, անկցի բռնութիւնը, անկցին մարդակուլ և ղազրելի դահիճներդ։ Թո՛ղ խաւարն անոնց պէս անձնազոհերով յեղափոխական բանակին շարքերը որուն յառաջապահներն եղան իրենք։ Թո՛ղ նոր թափով, թարմ ու անպարտ ուժերով շարունակուի պայքարը։ Թող ճշմարտութեան ու արդարութեան յաղթանակին համար նահատակուած Պուլկարիոյ այս մեծ մարտիրոսին (ձեռքովը Վասիլ Լէվսքին ցուցնելով) ուշարձանին առջեւ, Լղրայրական, անհուն սիրով միանան մեր սրտերը եւ մեր դահիճներուն, մեր արիւնարբու թշնամիներուն հանդէպ կուրծքերնուս մէջ հրդեհուած վրիժառու բոցերը ստիպեն մեզ խոնարհել նահատակներուն պաշտելի յիշատակին առջեւ և մենք միաբերան գոչենք. հանգիստ ոսկորներուդ ընկերներ»։

Պ. Պալեանի ճառը ծափահարութեամբ ողջունելէ վերջ բեմ ելաւ երիտասարդ յեղափոխական Միխայլ Նէրճիքօֆ այս վերջինը եւ բ կայծակնաճռով սկսաւ հռչակել թուլամորթները եւ անտարբերները։ յեղափոխական ամբողջ գործին թշնամիները խօսք ներկաներուն ուղղելով եւ ձեռքովն ալ Վասիլ Լէվսքիին յուշարձանը եւ մեր հերոսներուն պատկերները ցուցնելով ի մէջի այլոց ըսաւ թէ դուք ժողովուրդ չէ՞ք արժանի այն մեծ յեղափոխականներու հայրենակիցները կոչուելու, տանք միայնակ կուրծք տուին հազարաւոր սաճիկ զինուորներու դէմ իսկ մենք չէ մի որ դեռ հիմակուկ վախերնուս չի կրցանք մեր ուզած փողոցներէն անցնելով այս նուիրական դաշտը հասնիլ և հնազանդելով գլուխ ծռելով տեղային ոստիկանութեան ստիպուեցանք ցեխոտ փողոցներէ անցնիլ եւ չէ՞ մի որ հիմակուկ կրկին չի պիտի կրնանք ցուցնել մեր արդար ցասումնքը եւ զգացած անհունանութիւնը մեծ ոճրագործին հասնելու ներկայացուցիչին, որովհետեւ ահա կը տեսնեմ թէ արիւնարբու ներկայացուցչին բնակարանը շրջապատուած է ոստիկաններով եւ մենք չի պիտի ուզենք ոստիկաններ անհանգիստ ընելով հոնկից անցնիլ. անհաւասիկ հոս ազատութեան արձանն է կանգնած, եւ ձեռքերնիս թուրք բռնաւորիանէն ցուցնելով, ի կ հոն բռնութեան. երբ երիտասարդ յեղափոխականը այս խօսքերը արտասանեց, ժողովուրդը անանկ գրգռուած վիճակի մը հասած էր՝ որ ամենքը միաձայն պուլկար յեղափոխական Գարաճայի մէկ երգը միաձայն երգելով մէկ հոգինման սկսան յարձակիլ սաճկական քօնսուլութին վրայ. յարձակում մը որ հեծեալ ոստիկանութիւնը Սոֆիայի ոստիկանապետը իր գլուխ ունենալով հանդերձ անկարելի եղաւ առաջքը կտրել, հեծեալ ոստիկանները ժողովրդին անդիմադրելի խուժումին առջեւ ստիպուեցան հա հա քաշուիլ եւ այսպէսով ժողովուրդը անկցի Սուլթանը աղաղակներով քօնսուլարանէին առջեւէն կրցաւ անցնիլ, ամբոխին մէջէն ալ քանի մը հոգիներ քարեր նետեցին քօնսուլարանի ապակիներուն, ամբոխը քօնսուլարանի առջեւ ցոյցեր կատարելէ վերջ Պուլվար Ցարցաւքոլի հրապարակին վրայ իջաւ եւ մեծ թ նուագով, եւ մեծ յեղափոխական երգերով յառաջացաւ դէպի օթէլ Բանախի առջեւ ուր ահագին բազմութիւն խռնուած էր եւ անկից մակեդոնական կոմիտէի շէնքին առաջ կանգ առաւ, ուր քանի մը անձինք կրկին ճառախօսեցին եւ ամբոխը ուղղեց որ 10 հերոսներուն ծնողաց ցուակցական հեռագիրներ ուղարկուին եւ ընկերութեան գրօշակը կրկին հանդիսաւոր կերպով ընկերութեան պաշտօնատեղին յանձնուելէ վերջ ժամը 12ին ժողովուրդը հեռացաւ խորին կերպով զգացուած օրուան ճառերուն ազդեցութեան տակ եւ սաճիկ տարրին դէմ անհուն ատելութիւն եւ վրէժի զգացումով։

Իրիկուան ժամը 8ին ձերբակալութիւններ սկսաւ ընել ոստիկանութիւնը. 70է աւելի հոգիներ բանտարկուեցան բայց այսօր մեծ մասը արձակուեցան. հայերէ ձերբակալուող չկայ։ Շատ մը պուլկարներ ալ նոյնքին զաւաններ կրկրկուեցան պուլկարական երկու նախարարները դէպքէն վերջը սաճկական քօնսուլին երթալով ներողութիւն խնդրած են։

ԲՈՒԺ

Սոֆիա 10 դեկտ.

Հին ապառիկներէ գանձուած	35. 50
1901 ապրիլ 1էն մինչ 1901 սեպտեմբեր 29 բաժանորդներէ	766. 80
1901 ապրիլ 1էն մինչ 1901 սեպտեմբեր 29 նուիրատուներէ	117. 00
1901 հոկտ. 25ի թատերական ներկայացումէ	874. 75
Ծախուած սիկարի թուղթէն գոյացած շահը	155. 70
Տիկնանց մասնաճիւղէն	86. 80
	3139. 60

ԵԼՔ

Սեբաստիոյ երկսեռ որբանոց ղրկուած տարեթոշակ	131. 15
Վանայ Վարագայ վանքի որբանոց ղրկուած տարեթոշակ	131. 15
Արաբկիրի ազգային որբանոց ղրկուած տարեթոշակ	131. 65
Կարնոյ Կարմիր վանքի որբանոց ղրկուած տարեթոշակ	130. 80
Ուրֆայի ազգային որբանոց ղրկուած տարեթոշակ	130. 15
Վանայ Վարագայ վանքի որբանոց ղրկուած Բ. տարուան տարեթոշակ	131. 40
Սեբաստիոյ երկսեռ որբանոց ղրկուած Բ. տարուան տարեթոշակ	131 40
Երկու հաւաքիչներու իրաւունք	51. 00
Վճգամսեայ ընդհ. ծախս	37. 30
Գանձերի տոմսիր գանձապետի քով	67. 60
Թատերական ներկայացումէն ապառիկ	5. —
Պատրաստի դրամ գանձապետի քով	2061. —
	3139. 60

Ի դիմաց գործ. Ժողովոյ

Ատենադպիր — Ատենապետ

Յ. Ճանկիւլեան — Ս. Մարինեան

Գանձապետ

Խ. Աղնաւորեան

(ԿՆԻՔ)

ԵՐԿՐՈՐԴ ԽԵԼԱՑԻ ՔԱՅԼ

—()—

Իրաւունքի խմբագիր Յակոբ Գուրպէթեան՝ Հ. Շէֆքիի երկրորդ խելացի քայլը արեց. առաջինը Պետրոս Սէրէմճեանի հօգեհանգստին բացակայ լինելն էր, որի մասին արդէն յայտարարվեց. երկրորդը Նարժումի Նկատողութիւնից անմիջապէս յետոյ Որբախնամի գիւանի ատենապետութիւնից հրաժարվելը։

Հ. Շէֆքին խելքը ունեցաւ ըմբռնելու թէ՝ ինչպէս հայ ժողովրդի համար մեծ խայտառակութիւն է, երբ Որբախնամի, որի նպատակն է կրթել և կերակրել Յակոբ Գուրպէթեան Հ. Շէֆքիի սիրեցեալ և ողբացեալ Օսմանցիների ձեռքով սրախողող եղած հայերի որբերին, գիւանի ատենապետը ինքը լինի, ու հրաժարվեց, իրեն ընտրողներին ազգային արժանապատուութիւնը յարգել գիտնալու դաս տալով։

ԱԶԳԱՅԻՆ ՔՐՈՆԻԿ

Խառն ժողովը նկատողութեան առնելով Կիլիկիոյ կաթողիկոսի ընտրութեան մասին գրկուած տեղեկագիրը և ստուգելով ընտրութեան օրինաւորութիւնը, Գէորգ եպիսկոպոս Երէցեանը կաթողիկոս հռչակեր է և որոշած է գիմել ուր որ անկէ կաթողիկոսի ընտրութիւնը հաստատելու։

— Սուլթանի խրգայի չէրիֆը համբուրել երթալու միջոցին հայ վարժարաններու աշակերտները փողոցներու մէջ դիմաւորեր են, այդ «չարմիր»ը և երգեր երգեր են։

— Օրման փաշայ հայոց պատրիարքը, պալատ գացեր է իր սորկական շնորհակալութիւններ յայտնելու այն ոսկի և արծաթ չքանշաններուն համար, զորս հայկական գահերէր պարգեւած է Օսմանի,

— Պատրիարքարանի երեսփոխութը կանոնաւորելու համար նոր յանձնաժողով մը կազմուեր է։

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԹՈՒՐՔԻԱ

Սուլթանը ծովով գացեր է Մահմէտի խրգան համբուրելու և և ողջ ու առողջ վերադարձեր է։

— Սայիտ փաշան մտադիր է հետեւեալ բարենորոգումները մտցնել թրքական փարչութեան մէջ.

1. Ամեն մէկ նախարար նախ և առաջ պարտաւոր է իր առաջարկութիւնները ներկայացնել նախարարական խորհրդին, ստանալ ելեւմտից նախարարին և մեծ վեզիրին համաձայնութիւնը, ապա ներկայացնել Սուլթանին հաստատելու համար։ 2. Սուլթանական ամէն իրատէները, որոնք կը վերաբերին դրամ բաց թողնելու, կամ թէ պաշտօնեաներ նշանակելուն, պէտք կրեն նաեւ մեծ վեզիրին ստորագրութիւնը։ 3. Բոլոր պաշտօնեաներուն ռոճիկներէն 40 տոկոս պիտի զեղջուին, սակայն ամսականները կանոնաւոր վճարելու երաշխաւորութեամբ, զինուորական պաշտօնեաներու յատկացուած պարէնը պիտի վերցուի ամսականները ապահովուելով և 250/0 աւելցնելով։

ՉԻՆԱՍՏԱՆ

Ռուս զօրքերը Մանչուրիոյ մէջ թունկուզներու հետ ընդհարում ունեցեր են, ռուսները մօտ եր. կու հազար թունկուզ յաղթեր են։

Մանչուրիոյ մասին եղած բանակցութիւնները Չինաստանի և Ռուսիոյ միջեւ դեռ վերջացած չեն։ Չինական ներկայացուցիչներ Լի-Հունկ-Զանկի կայացուցած համաձայնութեան մէջ մեծ փոփոխութիւններ կուզեն մտցնել։ Կը կարծուի որ Ռուսիա պիտի սակաւ զիջանի։

ԹՐԱՆՍՎԱԼ

Քինչներ կը հաղորդէ որ պօէր զօրավար Տուէթ չորաչոր յաղթեր է անգլիական զօրախումբ մը։

ԳՈՐԾԱՐԱՆ

—o—

Լաթ ներկելու և քիմիապէս մաքրելու։

Վ. ԵԹՕՑԻԼՕՖ

ԵՒ

ԻՎ. Մ. ԲՕԻՕՖ

ՌՈՒՍՉՈՒՔ

Այս գործարանի մասնաճիւղը որուն կառավարիչն է ԲԵԺՐ ԿԼՈՒՇԿՕՖ «Իզվէստնիկ»ի խմբագիրը, քաղաքային ալորտեզին դիմացը։

Կը ներկէ կանանց և մանկական զգեստներ, մետաքսէ, բրդէ և բամպակէ գործուածքներ, նոյնպէս վաճառականական ապրանքներ ու մաշուած քներ։

Ներկը չի թափիր, միայն ներկելու տալիք նիւթերը մաշած չ'պիտի ըլլան։

Գիները չափաւոր են։

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆիլիպէի «Հայկական երգեցիկ խումբը» աս շրջանին մէջ վերակազմ ըլլալով արդէն իր պարապմունքները, ձեռնարկած է նաեւ պարբերաբար հրատարակելու եւրոպական ձայնագրութեամբ հայկական հին եւ նոր քառաձայն երգեր, մաքուր թղթի վրայ, յստակ վիմագիր։

Այս առթիւ երգեցիկ խումբի վարչութիւնը-ներկայիս կը յայտնէ Պուլկարիոյ և արտասահմանի երաժշտասէր հայ երիտասարդութեան, որ եթէ ատ երգերէն փափագողներ կան, հաճին դիմել վարը նշանակուած հասցէին՝ վճարելով «մէկ թուղթին» համար 20 սանթիմ. փոստի ծախսը մեր վրայ։ Կան երգեր որոնք մէկէ աւելի թուղթերէ կը բաղկանան։

Արտասահմանի համար 35 սնթ.

Ֆիլիպէ վարչ. «Հայկ. երգեցիկ խումբի»։

Հասցէ՝ Agop Sivadjian Philippople

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Հայդելբերգում հիմնուել է մի գրադարան, որ նպատակ է դրել ծանօթացնել արտասահմանի հայ ուսանողութեան եւ ընդհանրապէս հետաքրքրուող անձանց հայոց ներկայ կեանքին վերաբերեալ հայերէն եւ օտար լեզուով լոյս տեսած գրքերի հետ։ Գրադարանը ունի յիշեալ նպատակով հրատարակած գրքերի մի համեստ թիւ, որի համար յայտնում ենք նուիրատու անձանց մեր խորին շնորհակալութիւնը եւ խնդրում ենք այն անձանց եւ հաստատութիւններին, որոնք կամենում են գրքերով եւ դրամական նուէրներով օգնել գրադարանին, բարեհաճին ուղարկել հետեւեալ հասցէով՝

A. Iohannessian Heidelbery Kaiser 31 № 5

ԿԱՊԱՆԴՉԼՔ

Նոր լոյս տեսաւ այս գրքոյկը արձակ և ոտանաւոր։

Հեղինակը զոյն գրչի գրոսանք անուանած է, և իրաւ ալ գրչի զբօսանք է։

Գինն է 40 սնթ. կը ծախուի Վարնայի մէջ Զարպհանէլեան գրատունը։

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ «ԱՐԺՈՒՄ»

——

Կը ապագրուին ամէն լեզուէ այցետոմս, հասցէատոմս, նամականիշ, հարսանեկան հրաւիրագիր, մահազդ։

Գիները յոյժ դիւրամատչելի։

Ուրիշ քաղաքներէ եկած յանձնարարութիւններ ճշդութեամբ և փութով կը կատարուին։

ՅԱՆՁՆԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԿԱՆԽԻԿ

ԱԶԴ

—o—

Բաղէչի կուսակալութեան պատկանեալ Յուրդափ գիւղէն Պէկօ Ասատուրեանի, հասակակաց չէկ պէխով ու յօնքերով, 6 ամիսէն ի վեր ուր լինելն անյայտ է զայն եթէ ճանաչողներ կան յանուն մարդասիրութեան թող իր այրի տիկին մայրը մխիթարել հաճին, անոր ուր գտնուիլը խմբագրութեանս հաղորդելով։

ԵՒՐՈՊԱՅԻ ՀԱՅ ՈՒՍ. ՄԻՈՒԹԻՒՆ

Եւրոպայի Հայ. Ուս. Միութեան նամակ ուղարկելու եւ առհասարակ ամէն տեսակ դիմում ընելու համար պէտք է դիմել հետեւեալ հասցէով

Իւնիոն տէ Զ'էդիւտիանս Արմ.

Լ'Էօրոբ րիւ տը Լ'Էֆօլ տը Շիմի 2

Սուիս — Ժընէվ

Կարգադիր Յանձնաժողով

Отговорникъ:

Мурадъ Ераносянъ

Печ. Взаимность“ — Варна